

abecedar

Ingrijit de
Emil Giurgiuca
și
George Boldea

Cântec de despărțire

*Ne despărțim pe veci.
Și tâmplele ni-s reci.*

*Nu ne privim în ochi,
A fost prea mult deochi . . .*

*Și nu-i nici un cuvânt.
Doar' numai șoapte 'n vânt.*

*Eu plec. Tu plângi și pleci.
Ne despărțim pe veci.*

*Dece ne-am despărțit ?
Doar' ce mult ne-am iubit ! . . .*

*Așa ni s'a fost scris:
Să ne trezim din vis.*

*Și nu-i nici un cuvânt.
Corbi negri sbor în vânt.*

*Se miră luna 'n sus
Că tu nimic n'ai spus.*

Emil Isac

Sensibilitatea tragică în România

Este unul din elementele tristeții mele de a nu putea determina decât negativ realitățile autohtone. Entuziasmul și-facilitatea își găsesc o aproximativă justificare numai în ordine socială și politică; în ordinea spirituală, dimpotrivă, un vid total îndreptățește cel mai exagerat pesimism și cea mai serioasă neîncredere. De aceea, e dela sine înțeles că nu pot vorbi de o sensibilitate tragică generalizată la noi, răspândită într'o sferă mare și creind atmosferă, ci numai de o sensibilitate tragică la câțiva indivizi. Or, aceasta e tragic și compromite orice elan și orice încântare pentru realitățile românești. Fecunditatea și productivitatea unui fenomen ține de derivarea lui din zone iraționale, profunde și anonime, iar nu din efervescența și dinamismul indivizilor izolați, creșcuți și asimilați în altele culturi. Separarea radicală dintre pătura cultă și țărănime n'a dus, spre marele nostru regret, la o excelență a păturii culte, ci slabele posibilități ale țaranului nostru s'au continuat în pasivitatea și blazarea superficială a intelectualului român. În Spania, acelaș fenomen al separării, al disocierii straturilor sociale a avut consecințe mult mai puțin defavorabile, contrar afirmațiilor lui Ortega y Gasset, care vorbește, în mod cu totul nejustificat, de o continuă decadență a Spaniei, dela origine și până azi. Este pentru orice om cu simț istoric de o mie de ori mai legitimată afirmația după care noi am trăit într'o continuă inexistență, decât că spaniolii ar fi vegetat într'o decadență imanentă ființii lor istorice.

Credința mea, la care țin foarte mult, este că diferențele de proces și de evoluție istorică își găsesc o explicație în dispoziții constituționale și structurale specifice. În aceleași condițiuni și configurații sociale, în acelaș cadru de orânduire formală, Spania a produs pe Sfântul

Ioan al Crucii și pe Sfânta Tereza, pe când România n'a produs nici un sfânt.

Opacitatea românului pentru înțelegerea vieții ca tragedie își găsește deci motivul esențial într-o deficiență constituțională, într'un defect de esență și conformație psihică. Astfel titlul acestui articol este de o ironie evidentă, direct sesizabilă.

Tragicul situației noastre este că nu putem vorbi de un curent spiritual sau de o atitudine morală fără să ne numărăm, fără o aritmetică a indivizilor și a valorilor. Aceasta dovedește că fenomenul este trăit prin indivizi izolați, discontinuu, fără o participare totală, semnificativă și revelatoare. Fără să vrei ești silit să pronunți câteva nume: Blaga, Eliade, Manoliu și Holban. Nu mai poți determina atunci tragicul ca esență, ci numai legat de diversitatea expresiilor individuale, de forme particulare de realizare.

Dacă tragicul în generația ante-belică rezulta din neliniștea și complexul de antinomii al viețuirii istorice a omului, a antagonismelor sociale și a inadaptabilității, tragicul în generația noastră rezultă din conflicte mai adânci, are o coloratură pronunțat metafizică, structura lui fiind legată de universalitatea destinului uman. Tragedia acelei generații ante-belice era oarecum exterioară, căci avea la bază numai dualismul individ-societate, cu prevalența categorică a termenului din urmă, căruia i se recunoștea mai multă realitate și mai multă consistență decât întâiului, pe când exența interioară a tragediei în concepția noastră, rezultată din tensiunea și intensitatea paradoxală a dualismului om-existență, își află o rațiune în dramatismul viețuirii metafizice a individului. Tragedie nu trăiesc decât acei cari simt iremediabilul în dialectica vieții și cari, deși, au conștiința acestui iremediabil, nu renunță totuși.

Viața ca tragedie n'o pot trăi decât aceia pentru cari elementele negative din viață nu sunt impedimente în calea trăirii și pentru cari fatalitatea nu este moarte, ci drum în spre moarte.

Emil Cioran

Alegorie Cluj / Central University Library Cluj

Trec peste vânt și gând, cu suflet sacru,
Pe care dorul și-a lăsat să cadă
Fruct copt prea mult, de-a dat din dulce 'n acru.

Frumosu-ți trup, îmi pare ram funebru,
Înfășurat în flamuri de zăpadă,
Și spânzurat de un volum celebru.

De-aceea, adunai cununi de roze,
Ca 'n testamentul alb, să nu se vadă
Decât cărarea tristelor neuroze.

Și-acum, pui chipul lângă alte poze.

N. I. Bontas

Vignet

Dimineata a aburit neguri trandafirii
Și-a 'ncropit zările cu soare.
Tu ai răsărit printre ponoare
Cu un stol de fluturi argintii.

Îi mânai cu răsete din urmă
Peste lanuri proaspete de grâu,
Ca pe-o albă, mică și divină turmă.

Ci de-odată fluturii-au scăpat din trâu :
S'au împrăștiat în câmp și'n zări.
Râsul tău cu-argint și trandafiri
N'a mai străbătut în depărtări
Ci-a 'nghețat pe buze, în uimiri . . .

De mânie, n'ai știut ce faci —
Ai zdrobit un spic
În pumnul mic,
Și în dinții albi, un pâlcc de maci . . .

George Popa

„Abecedarul“

Dragi prieteni, aprob din adâncul inimei mele titlul revistei voastre. În viața mea am citit și eu un număr destul de mare de cărți, bune și rele, cum s'au nemerit. Mai cu drag îmi aduc însă aminte de „Abecedarul“ copilăriei mele, de „i“, de „u“ și de celelalte slove mici și mari, apoi, de fericirea neuitatelor clipe, când am putut să citesc cele dintâi cuvinte. A contribuit și „nuiuaa“ bunului dar aprigului meu dascăl la această fericire? Nu-mi mai aduc aminte. Știu numai, că eram fericit.. M'am dus acasă, mi-am deschis cartea și am citit mamei patru rânduri încheiate. Mama mi-a dat un măr și două săruturi dulci, iar eu îmi închipuiam, că toată lumea e a mea. Aveam un frățior mai mic și o surioară în leagăn. Frățiorului i-am dat o bucată de măr, bătând în palme, învărtindu-mă într'un picior și spunându-i:

— Eu știu să citesc! Tu nu știi... Ciudă, ciudă, ciudă...!

Cu „Abecedarul“ în mână m'am dus apoi la leagănul surioarei, ca să-i citesc și ei cele patru rânduri:

„Mielul bun sugă la două oi... Copilul bun ascultă de părinții săi... Câinele e un pieten al casei... Pisica mânâncă șoareci... Eu sunt un școlar diligent...”

Surioara mă privea cu ochii deschiși, întrerupându-mă la fiecare propoziție cu câte un: Bu... bu... bu...

Pentru prea vizibilul meu progres în știința cititului, frățiorul mă invidia. Din când în când îmi fura „Abecedarul“ și încerca să citească și el. Bine înțeles, drăguțul de el „citea“ numai propozițiile, ce i le citisem și eu, iar cartea de cele mai multe ori o ținea întoarsă. Când odată din acest motiv l-am luat în zeflema, a aruncat mânios „Abecedarul“, apoi uitându-se drept în ochii mei mi-a strigat:

— Lasă numai, că clesc eu male... Și atunci...

Când în sfârșit am învățat prima proezie, venind de la școală am alergat de-a dreptul la leagănul surioarei. Nu mai știu din poezia aceasta decât cele dintâi două rânduri:

— Când „campana“ școlii sună,

Toți școlarii se adună

Atunci o știam însă, toată. Am recitat-o, cuvânt de cuvânt, iar surioara zimbea cu nespusă drăgălășie, îngânându-mă:

— Nă... nă... nă...

De-acum, ea căpătase un „nărav“ nou. Când vedea vre-o carte de-a tatei, o cerea cu mare insistență, o deschidea și făcea: Bu... bu... bu... Na... na... na... Lu... lu... Tata s'a văzut nevoit să-i cumpere și ei o carte cu chipuri... Frățiorului nu-i trebuia nici-o carte. De când eu îl luasem în zeflema a renunțat chiar și la „Abecedarul“ meu. Dându-și seama, că lui „nu i-a venit încă vremea“, aștepta pe deplin resemnat „să clească male“...

La sfârșitul anului școlar am primit de la „domnul protopop“ drept premiu doi creșari... M'am dus cu banii la prăvălie, am cumpărat bomboane, iar venind acasă le-am împărțit cu surioara și cu frățiorul... Ei au văzut atunci cu ochii, că Abecedarul e o carte într'adevăr folositoare...

Acest „Abecedar“, spre marele meu regret nu împodobește azi rafturile bibliotecii mele, dragi prieteni, dar îl înlocuiește „Abecedarul“ vostru. Uneori îl iau în mână, mă apropiu de leagănul nepoțelii mele și citesc, citesc... Ea se uită în ochii „bunicului“, îngânându-l:

— Na... na... Bu... bu... bu...

Zimbindu-i, așa, cum numai un „bunic“ știe să zimbească, mă gândesc atunci la voi, la revista voastră, la tinereasca voastră însuflețire. Și vă mai felicit odată pentru titlul revistei. În zilele acestea grele e bine să-și aducă aminte oamenii câte-odată și de „Abecedarul“ de odinioară... Poate, tocmai aceasta a fost și intenția voastră... Sunt multe trebuințele neamului nostru, dar mai presus de toate acest neam falnic are nevoie de un bun... „Abecedar“...

Septimiu Popa

Vis ultim . . .

Am smuls o fibră rece a tăcerii
 Și-am legat inima care bătea
 Sub candela fantastă a vegherii
 Cum în cascade, crinul dintr'o stea.

Și-acuma, grav, prin ea doar timpul trece
 Cu pas egal, pe care îl aud
 Strivind demonic: unu . . . doi . . . trei . . . zece —
 Visul primit, în giulgiul lunii, ud.

Dar cum secară și duioase glande
 De ochi crescuți, ca de sălbatece pisici,
 Cu-orbitele violete ghirlande
 De flori de sânge, de flori de scrum, mici;

Nu mai mă doare trecerea-i sonoră
 Cu-ai fricii pași, noaptea pe caldarâm:
 Svâcnita clipă, pendulara oră,
 Nu mai e visul stins spre alt tărâm . . .

Ion Focșeneauu

Idilă

În lanul numai aur și soare
 reslețiți pitpalacii cântă.
 Greerii din harfe fără strune
 pe 'ntrecute, cântă, cântă . . .

Cântă până și pământul o melodie mută
 iar zefirul copil hoinar, — scăpat de sub tutelă, —
 s'a apucăt
 sub oglinda cerului - palat
 să legene pe brațe, un mac îmbujorat . . .

Mihail Axente

Estetism și literatură de tendințe

N. Tatu mi-a făcut cinstea unei replici, la câte-va reflecții, forțate de mine, în veșmântul prea strâmt al unei schițe, despre psihoza veacului.

Di Tatu este, de sigur, un subil cunoscător al sistemelor filosofice mai noi și — se pare — un îndrăgostit al problemelor sociale contemporane . . .

Răspunsul cel mai potrivit considerațiilor, l-ar putea da Descartes, prin al său „Discurs asupra metodei“:

„Deosebirea dintre părerile noastre nu rezultă din faptul, că unele sunt mai rezonabile decât celelate, ci fiindcă ne conducem cugetările pe căi deosebite; nu considerăm aceleași lucruri. Nu e de ajuns a avea spiritul pătrunzător: principalul este a-l aplica bine“.

Di N. T. cade fatal în greșeala ori-cărui metafizician, de a ignora voluntar principiile metodei lui Descartes, încercând să susțină o idee à thèse — ideia sa — cu argumente căutate ulterior.

D-sa se reclamă dela promotorul intuiționismului, Bergson. Ar putea, tot atât de bine, să fie discipol al pragmatismului lui William James: ambii cugetători sunt unanimi cu d-sa în susținerea că intelectualismul nu ne reprezintă realitatea. E numai o ștearsă copie a ei. Prin urmare este inutil. Dar sistemele lor — ca ori ce sistem filosofic — sunt incomplete, vulnerabile: rămâne numai de descoperit secretul lui Achile. Nu-mi voi lua eu sarcina aceasta ingrată; nici nu e de competența mea. Țin mai curând să relevez că am cădea în păcatul lui Homais, eroul flaubertian, dacă am ceda pasiunii de a eticheta cu formule cunoscute orice reflexie cu nuanțe filosofice, pentru a le așeza apoi ritos într'un cazier cu compartimente fixate dinainte. Un astfel de procedeu, ar fi neștiințific; în ori ce caz ar întârzia promovarea de tipare noi, în literatură ca și în gândire.

Dar oricât de noi tipare, acestea nu pot fi decât forme evolutive ale unei culturi anterioare, de care le leagă afinități — invizibile numai la o cercetare superficială.

Estetismul, parte integrantă a culturii umane, poate să evolueze, dar nu să dispară, chiar dacă unii cugetători l-ar decreta inutil: el rezidă în esența spiritului ajuns la maturitate. A fi insensibil în fața estetismului pur, echivalează cu o insuficiență a spiritului. „Arta pentru artă” — floarea cea mai desăvârșită a esteticii pure — nu poate să dispară din patrimoniul culturii umane, din pricina că o găsim lipsită de utilitate practică unii, sau pentru că nu e ușor asimilabilă spiritului nereceptiv, al altora.

Literatura pe care o privește exclusiv d-l N. T. e numai una din multiplele fațete ale creației artistice. A considera estetismul numai din punct de vedere literar, înseamnă a fi și incomplet și nedrept; domeniul peste care stăpânește necontestat estetismul este mult mai vast: dar dl Tatu își alege intenționat ținutul unde se crede la largul său. Chiar și în literatură, d-sa se mărginește la un anumit gen: literatura cu tendințe sociale, — un fel de pledoarie umanitară — pe care d-sa o numește ingenios literatură veridică, căreia singură îi recunoaște marca autenticității și o decretează neperitoare.

Ar fi interesant de știut câte din operele cari îndeplinesc această condiție au putut rezista timpului, chiar mult mai scurt decât... eternitatea. În schimb artiștii și poeții antichității clasice cari în loc să se inspire de la „frământări sociale”, au făcut, pare-se, mai mult „artă pentru artă”, nu vor să țină seama de părerea susținută de dl N. T. și înfruntă cu nepăsare scurgerea veacurilor. E drept, că ei n'au făurit din operele lor arme de luptă socială. Operele lor, încoronare a geniului uman, chintesență a frumosului absolut, expresiune a estetismului pur, sunt numai o puțință de evadare — măcar pentru o clipă — în splendoarea câmpiilor elizee, deținătoarele unei fericiri, desigur efemeră, dar singură posibilă pentru sufletul veșnic sbuciumat și tragic al umanității....

George Minovici

Înserare

... Și soarele cu chipu-i violet
aruncă stropi de aur peste deal,
și râul curge răzimat de mal
cântând pădurii un străvechiu sonet

Pe câmp, cosași cu fruntea de metal
croesc în dungi pământul înflorit,
și mușchiul muț, de muncă obosit,
urmează ritmul cântului de val.

Și soarele cu chipu-i violet
alunecă pe raze după deal,
cosașii vin acum cântând pe mal
și râul cântă tot vechiul sonet . . .

Rămâne câmpul singur, părăsit . . .
Pe cer apare printre nori o stea,
sosește lin și-a doua lângă ea.
Și totul, totul pare adormit . . .

... Și ielele o horă mare 'ntind
prin florile ce dorm acum pe câmp;
și râul cântă pentru dans un cânt
iar licuricii lămpile-și aprind . . .

Nyari Sara

Noul suflet al Ardealului

Povestea cetății ermetic închisă s'a sfârșit. Zidurile au fost dărâmate și peste ruine înflorește entuziasmul și vigoarea. Din umbra arborilor bătrâni năzuesc spre limpezimea însoțită a culmilor lujeri primăvărațici, alimentați de sevă nouă și pătrunși de mândria virilă a trofeelor strămoșești. Sunt desvăluiți și sănătoși: din fețele lor dogorite de para incendiilor cerebrale se desprind inițiative fericite. Vor sfărâma masca democratismului ipocrit, acoperind cu cenușa usturătoare a disprețului cangrenele de-

magogilor ocazionali. Anunță venirea unui veac nou, care va crește întreg, spontan și liberator din oscilațiile contemperaneității. Nu fraza lipsită de miez a paiatelor cocotate în piscul piramidei sociale, ci cuvântul cald, revelator, va fi mijlocul de comuniune și convingere.

Ardealul a avut totdeauna deschizători de drumuri. Impresionantele figuri ale trecutului au fecundat, prin slovă și sacrificiu, actele inovatoare ale confimporanilor. (Nu e vorba de librurile combinații ale politicianismului). Dacă uneori unghiul realității s'a deplasat, alunecând în exagerări de orgoliu individual, echilibrul s'a restabilit fără ezitare. Prezentul, cu toate tribulațiile și profesiile sumbre ale unora, ne oferă pilde vii. Singurul pericol iminent este politicianis nul compromișător și devorant, care înghite cu foame harpagonică, aurul pur al vâjnoaselor generații. Grijă turburătoare a zilei de mâine, mizeria, le smulge, cu îndărătnică bestialitate, idealul plămădit sub bolți pădurene, concrescut cu rumeneala spicelor pline. Acum nu se mai poate vorbi de desrădăcinași: ei cuprind în piepturile lor răsufletul întregului lut românesc. Sunt vestitorii zorilor de mâine. Imbrățișează categoric și afirmant complexul tuturor problemelor actualității. Sunt, după expresia virulentului romancier și eseist, Mircea Eliade, generația sintezelor.

Regionalismul hotărnicit de ambiții individuale, admirabil anacronism pentru ochiul abil al scrufătorului de realități actuale, va lipsi din stema fulgurantă a generației mele. Capacitatea afinitar românească se mărește vijelios, zguduind zidurile durate de presupusele personalități periferice. Speculatorii buneii credințe a colectivității, călărind, cu aere de ierofanți, pe majoritatea scrutinului, vor fi surghinuși din cruciada cuceritorilor de mâine.

Suntem hrăniți până la saturație de promisiuni și forme goale! Vrem să sărbătorim Ideea, care cere sforțări trudnice și sudoare de sânge; vrem să aprindem focul elanului stimulator de energii; vrem să vestim, prin glas de tulnice, prăbușirea zidurilor mucegăite.

Surprinși, exploratorii pestilențiali ai norocului vor abdica. Avântul și lumina deschisă îi orbesc. Sunt cucu-văile nopților întunecoase. La auzul verbului sincer, rostit cu dragostea simplă a fratelui mai mic, se vor prăbuși depe soclul trepidant al efemerului.

Dați-ne Ideea în nuditatea ei nealterată s'o fecundăm,

Dați-ne dragostea frățească zâmbitoare de minuni, să învăluie în foile ei împăciuitoare gândul nostru neînfrânt de piscuri și îndoeli!

Sloboziți ritmul vital al poporului sterilizat de politicianismul fără suflet!

Și vom fi colaboratori la grandioasa operă ce ne așteaptă

Altfel, drumul nostru, tăiat prin stânci și asvârlit peste prăpăstii, va continua aceeași postură de dârză și implacabilă purificare, creindu-și idolii viitorului, nu din masa incoherentă a nisipului, ci din apele azurului, fecundate de binecuvântarea spiritualității creatoare.

Grigore Popa

Cărți

Liviu Rebreanu, Răscoala, (roman în 2 volume).

Îmi urmăresc rezonanțele în claviatura sufletească, trezite de citirea acestui roman. Găsesc numai ecouri ce se cer scrise cu radicale. O carte de impresie unică și profundă, căreia îi căutăm zadarnic o rivală în robusta noastră literatură mai nouă . . .

Acțiunea incadrează, drept sâmbure central, răscoalele țărănești din vechea și eroica Românie, localizate la Amara, într'o primăvară cu multe lipsuri de hrană. Conflictul mocnește, se aprinde, crește, ca microbii într'un organism. Mobilul este moșia Nadinei Juga, Babaroaga. Vechi vifore colcăitoare, haotice, aduc pe țărani, rând pe rând, la pretenziunea împărțirii moșiilor boerești. Evoluția

lucrurilor până la acest punct revoluționar, logic, nu o poate explica nime.

Nadina este ucisă. Trupul îi este pângărit. Boerul Miron Juga cade, după ce pedepsește cu propria-i mână pe unul din revoltații insultători ai demnității lui.

Urmează represiunea, executarea în massă. Vinovați și nevinovați, țărani și boeri, cad stupid, aducându-și viețile jertfă, amestecându-și sângele în aceeași țărână . . .

Eroii sunt reprezentanți ai colectivității : boeri, slujbași, țărani. Din huetul lor fremetător se conturează peste 160 persoane vii. Juga-tatăl, dârz, drept, „boerul al bătrân“. Când cade de măciuca lui Toader Strimbu, „i se turtește căciulița în creștet“, apoi doarme „săturat și de pământ și de toate“. Invățătorul Dragoș, aprins pentru cauza țăranilor. Primarul Pravilă îndoielnic, lingușitor Plut. Boian-giu, țăfnos, tiran, laș. Stavrat, avocatul Nadinei, berbant, cochet, fricos. Maiorul Tănăsescu, mutăcios și cu sprâncene, cu privire tăioasă, însălbătăcit. Dintre țărani: Toader Strimbu, fără o palmă de pământ, colcăitor de ură pe moșieri. Orbisor, mic, cu glas ascuțit, vioi. Guju, mormăind întunecat. Cerceț, cu înfățișarea de câine de pripas. Mogoș, cu tâmplele cărunte și cu ochii cumiști. Petre, tânăr, voinic, cu căciula neagră pe o parte, cu laibăr peste cămașă, cu bocanci grei. După ce posedă pe Nadina, și află că a fost ucisă, umblă parcă s'ar fi rupt ceva în el. Chirițoiu explică mobilul revoltei: „a fost un vânt mare și i-a mânat ca oile“ . . .

Arhitectonica romanului impune dela primele linii trase. Planul, proporțiile, țesătura părților, vădesc o construcție-monument. Artistul n'a fost prea mic pentru opera sa. În fața acestei impozante realizări de artă, trăim fiorul pe care ni-l insuflă minunile tehnicii moderne. În zugrăvirea scenelor, tumultului, spaimelor, subconștientelor, sunt utilizate mijloace răscolitoare, obsedante. Nemulțumirile, murmurele colective, cresc progresiv, instincțional, fireșc. Reprimarea, înăbușirea, cu toate nuanțele de detaliu, se desfășură, se sting după legile vieții biologice și emoționale . . . Aproximarea de inevitabil, își strânge capetele nervilor ca într'un mecanism al destinului.

Obiectivarea personajilor e deplină. Le vedem trăind cu bucuriile, cu pasiunile, cu preocupările lor. Intregă ființa lor fizică și spirituală. Nicăeri, nicio undă de lirism. Totul e construit și realizat epic. Meritul de căpetenie, inegalat, al acestei opere de artă. Epicul, ca forță de realizare estetică, e o notă ce se întâlnește rar. E caracteristica lucrărilor de cea mai lungă durată. La Liviu Rebreanu, ea este ceva organic. Este felul său propriu de creație artistică. Ființa autorului, sentimentele, preferințele lui, dispar. Le-a turnat pe toate cu măiestrie în lumea căreia i-a dat suflare de viață. Icoana unei epoci, cu sbuciumările ei caracteristice se frământă aici, etern și irevocabil. Un bloc de viață autentică. Sfârșitul e un finale de simfonie.

Realismul îi este sfâșietor de aspru, uluitor de adânc. Trimitem la scenele cu emascuarea lui Aristide, cu siluirea bestială a Nadinei, cu sfârșitul tragic, dar măreț al lui Miron Juga, cu acțiunea de reprimare a revoltelor. Maiorul Tănăsescu vorbește scurt, sacadat, baladic: . . . stai . . . ! ochi . . . ! foc . . . ! Dar este atâta putere evocativă a amarei realități, în aceste trei cuvinte . . . !

Să se rețină, în contemplarea acestor scene shakesperiane, cunoștințele psihologice, biologice, sociale ale romancierului.

Critica nu i-a dat atențiunea cuvenită. Faptul nu-și are explicare numai în rancune și subtilități de cenaclu. Nici în absența criticei. Adevărul este că dela o vreme, în viața românească literară, s'au aciuat gusturi și preocupări, pe care sufletul românesc autentic, le detestă. Produsele autohtone au fost făcute harcea-parcea, cum s'ar spune, în doi timpi și trei mișcări. În schimb, au fost lansate pe piață anumite opere, anumite gusturi ultrasubțiri, de un lirism, de-o causerie, de-o miasmă, care, deocamdată, în realitatea noastră, sunt ceva patologic, ceva infracțional, ceva suprasideral . . .

O atmosferă pestilențială de budoar internațional,

i-a strigat acestui roman, cam tot așa, cum în „Fecior de slugă” lui Stan: leși . . ! Fugi . . ! Nu vezi că puți . . ! ?

Să recunoaștem că această carte miroase tare a românism, . . . dar și a artă.

Istoria va reține, cu timpul, doar câteva cuvinte despre răscoalele țărănești din 1907. Liviu Rebreanu le-a reinviat, le-a eternizat cu toată palpitanta lor sguđuire, în acele pagini de viață, de înaltă artă, care ne urmărește ființa răscolitor și permanent.

Silviu Bărdeș

Carnet

Ruptura recentă dela S. S. R. a unui grup de tineri, ca un roiu dintr'un stup, a ridicat un cort nou, o altă asociație. Mișcarea semnaliza azi-primăvară din două burguri ardelene, polarizând suflarea literară, anemică, dela sudul provinciei. Acum, domnul Romulus Dianu, promotorul acestui exod, invită pe tineri să participe. (Viața Literară). Ceeace ne interesează este intenția de a revendica pentru scriitorii tineri din Ardeal un drept de cetățenie literară refuzat de București, dela casele de editură până la S. S. R., prin toate instituțiile-i culturale. Subliniez gestul domnului Dianu de a planta în capitală, un interes pentru Ardealul creator, dar învinuirile dumisale, nu. Valorile literare produse de Ardealul de după războiu, n'au suferit refuzul Bucureștilor iar tinerii cari se ridică acum, n'au bătut încă la porțile marilor intrări. S'au simțit ostracizați doar cei fără talent pentru care nu poți inventa nici un colac de salvare. Ce-i drept un anumit spirit de castă, nu știu ce orgoliu de intrus, suflul acela strâmt încătușat în corset, din unele publicații bucureștene, acel muced sigiliu de alte ținuturi din care lipsesc zimbrii și spicele țării, întotdeauna a ținut la carentină aportul, dar nu numai al Ardealului, de autentic scris românesc. Atmosfera aceea trebue purificată. Există însă un București care a întins mâna Ardealului creator și l-a așezat după merit printre valori, întotdeauna în locul unde i se cădea să ajungă. De aceea am impresia că Ardealul nu suferă decât de propriile lui lacune. Doar generația noastră va aduce o schimbare.

Emil Giurgiua

Văra aceasta împlinindu-se, două decenii dela plecarea subtilului poet Léon Deubel pe drumul amurgurilor, lumea, cuprinsă atunci în mreji de somn, îi împrejmuie astăzi cu admirație poezia.

Din marmora cu care brațul pioasei amintiri a decorat la Belfort casa copilului înzestrat de urșitori cu darul cuvintelor ritmate, surâde numele poetului „mendieur d'azur” cu tristețea suferinții ce l-a însoțit în viață.

Fire sensibilă și sentimentală torturată de un orgoliu obscur își stropea poezia cu lacrimi, adesea tentat să-și verse chiar sângele pe treptele ei de marmoră, pentru a o împinge, în ciuda surdității vulgului, într'o lume viitoare.

Deși se resimte influența mai multor maeștri ai săi francezi și englezi în formația poeziei sale, bogăția densă de imagini și verva lirismului său melodios înrudit cu cel mallarmean îl situază în lanțul celor mai mari poeți ai tradiției franceze.

România Literară Nr. 74. Revista de bogată informație se deschide cu un popas al distinsului critic I. Marin Sadoveanu asupra unuia din cele mai trainice romane contemporane „Binecuvântatul ogor” datorit scriitoarei Pearl S. Buch. Pe aceeași pagină literară se alătură contrastant bucuria lui Petre Comarnescu de a se fi decernat premiul național de literatură lui Ibrăileanu, Moldovanu, cu părerea de rău a poetului Camil Baltazar de a nu se fi încoronat fruntea inspirată a scriitorului Gala Galaction cu laurul căruia i-ar fi sporit prestigiul. *Pana în Istrati*, scriitorul cu sufletul plin de amintirile unei vieți de sbucium, destăinuște captivant un fragment din viața sa de evadat și vagabond. Covârșit de văpăile tinereții, *Emil Cioran* scrie cu minunate puteri de rostire confesiuni dureroase pe culmile disperării.

George Boldea

Abonamente: 1 an 120 lei — Instituțiuni: 500 lei.

Redacția și Administrația: Teodor Murășanu, Turda, Piața Regina Maria, 23.

Tiparul Tipografiei „Arieșul” Turda